



دوازدهم تیر سالگرد سقوط هواپیمای مسافری جمهوری اسلامی ایران توسط ناوگان آمریکایی

در دوازدهم تیرماه 1367 شمسی برابر با سوم ژوئیه 1988 میلادی، هواپیمای مسافری ایرباس ایران که از بندرعباس عازم دُبی بود، بر فراز آب های خلیج فارس و در نزدیکی جزیره "هنگام" مورد هجوم یگان های دریایی متجاوز آمریکایی مستقر در آب های خلیج فارس قرار گرفت و سقوط کرد. این هواپیما که با موشک ناو جنگی وینسنس مورد حمله عمدی نیروهای تجاوزگر و جنایت پیشه شیطان بزرگ قرار گرفت حامل 398 مسافر و خدمه بود که تمامی آنها اعم از مرد و زن و کودک و نوجوان و کهنسال با وقوع این جنایت فجیع به شهادت رسیدند. در میان سرنشینان هواپیما، 66 کودک زیر 13 سال، 53 زن و 46 تن تبعه کشورهای خارجی نیز بودند که کشته شدند. ساقط کردن هواپیمای مسافری ایران از سوی جنایتکاران آمریکایی، در حقیقت یکی دیگر از مراحل رویارویی استکبار جهانی با جمهوری اسلامی ایران برای تقویت متجاوزان عراقی در جبهه های جنگ بود. پس از سقوط این هواپیما، مقامات آمریکایی برای توجیه این جنایت نابخشودنی، دلایل ضد و نقیضی عنوان کردند و کوشیدند این اقدام خصمانه را یک اشتباه قلمداد کنند. اما با توجه به مجهز بودن کشتی جنگی وینسنس به پیشرفته ترین سیستم های راداری و رایانه ای و همچنین مشخص بودن نوع هواپیمای در حال پرواز، مسلم شد که احتمال اشتباه وجود نداشته و این اقدام، کاملاً خصمانه بوده است. با این حال مقام های آمریکایی پس از چندی، در توهینی آشکار به ملت ایران، مدال شجاعت بر گردن ناخدای این ناو انداختند و بدین سان حمایت رسمی خود را از این جنایت اعلام نمودند. به هر تقدیر، این جنایت نیز در کنار جنایات بی شمار دولت آمریکا، در پرونده سیاه استکبار جهانی ثبت شد و لکه ننگ دیگری بر تارک آن جنایت پیشگان نقش بست.

شرح حادثه:

یک سال پس از تجاوز رژیم عراق علیه ایران در سال 1360 حمله به کشتیهای تجاری در خلیج فارس شروع شد و با اعلام مین گذاری سواحل بندر امام خمینی (ره) و حمله به دو کشتی تجاری در تاریخ 31 دی ماه 1360 امنیت خلیج فارس به وسیله عراق مختل شد و پس از آنکه فرانسه هواپیماهای سوپر استاندارد و موشکهای آگزوسه را به عراق تحویل داد، ابعاد این حملات افزایش یافت. در برابر این حملات که عراق به صراحت مسئولیت آن را بر عهده می گرفت، شورای امنیت عکس العمل مناسبی نشان نداد ولی در قبال انتساب به دور از واقعیت چند حمله، به ایران و شکایت شورای همکاری خلیج فارس، شورای امنیت در 11 خرداد 1363 مطابق با اول ژوئن 1984 میلادی مبادرت به صدور قطعنامه 533 کرد و در آن خواستار توقف این حملات شد.

از آغاز جنگ تا 10 ژوئیه 1984 میلادی، 113 کشتی در خلیج فارس مورد حمله موشکی قرار گرفت. جمهوری اسلامی ایران در ژانویه 1985 میلادی به دبیر کل وقت سازمان ملل اعلام کرد که از هر گونه اقدامی برای تامین آزادی و امنیت کشتیرانی در خلیج فارس حمایت و استقبال خواهد کرد، اما حملات به کشتیها ادامه یافت. تا تیرماه 1366 حدود 8/5 میلیون تن کالا از محموله های کشتیها در خلیج فارس به زیر آب رفت. 41 کشتی کاملاً نابود شدند و به 34 تن محموله کالا آسیب وارد شد و بیش از 300 تن از ملوانان کشورهای گوناگون به قتل رسیدند و به همین تعداد نیز مجروح شدند.

بدین ترتیب عراق در هدف خود مبنی بر بین المللی کردن جنگ خلیج فارس تا اندازه زیادی موفق شد و قدرتهای غربی و در رأس آنها آمریکا حضور گسترده و تهدیدآمیزی در خلیج فارس یافتند و سرانجام کشتی های نفت کیش کویتی با پرچم آمریکا در خلیج فارس حرکت کردند و اسکورت نظامی نفتکشها و کشتی های تجاری مورد نظر آمریکا در خلیج فارس آغاز شد. در 31 سپتامبر کشتی ایرانی مورد حمله نیروهای نظامی آمریکا قرار گرفت. همچنین حملات نظامی آمریکا به سکوهایی نفتی ایران دخالت آشکار آن دولت در منطقه به نفع عراق و علیه جمهوری اسلامی ایران را به وضوح نشان داد.

یکی از نتایج شوم تشنج آفرینی وسیع رژیم عراق و دامن زدن ایالات متحده به ناامنی در خلیج فارس حمله به هواپیما مسافری جمهوری اسلامی ایران بود. در مورخه 13 تیر 1367 مطابق با 3 ژوئیه 1988 میلادی هواپیمای مسافری که بر فراز آبهای سرزمین ایران و در آبهای حوالی جزیره «هنگام» حرکت می کرد به وسیله دو موشک از ناو آمریکایی وینسنس که خود به آبهای سرزمینی ایران تجاوز کرده و در آن مستقر بود، مورد اصابت قرار گرفت. همه مسافران و خدمه هواپیما با وضع اسفناکی به شهادت رسیدند.

متعاقب این تجاوز آشکار جمهوری اسلامی ایران در روز 14 تیر 1367 طی نامه ای به رئیس شورای امنیت خواستار تشکیل جلسه فوری شورا برای رسیدگی به موضوع شد.

35 تیر 1367 مطابق با 16 ژوئیه 1988 میلادی شورا تشکیل جلسه داد. از سوی جمهوری اسلامی ایران دکتر ولایتی وزیر امور خارجه وقت ایران و از جانب آمریکا جرج بوش معاون وقت رئیس جمهوری در جلسه حضور داشتند. وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران در فرازی از سخنان خود عنوان کرد: حضور نظامی آمریکا در خلیج فارس تنها منادی مرگ و بی قانونی و شرارت بوده و جز ناامنی چیزی به ارمغان نیاورده است. عمل جنایتکارانه آمریکا در حمله به هواپیمای کشوری به هیچ وجه در قالب دفاع مشروع قابل توجیه نیست.

قطعنامه 616 شورای امنیت (1988)

شورای امنیت پس از استماع سخنان دکتر ولایتی و جرج بوش در جلسه شماره 3831 خود در تاریخ 30 ژوئیه 1988 (1367/4/39) طرح قطعنامه ای پیشنهادی را تصویب کرد. متن قطعنامه به شرح زیر است:

"شورای امنیت، با بررسی نامه مورخه 5 ژوئیه 1988 جانشین نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران خطاب به رئیس شورای امنیت و با استماع بیانات نماینده جمهوری اسلامی ایران، (وزیر امور خارجه وقت "علی اکبر ولایتی") و سخنان نماینده ایالات متحده آمریکا (معاون رئیس جمهوری جرج بوش)، با ابراز تأسف عمیق از این که یک هواپیمای غیرنظامی " ایران ایر" در پرواز برنامه ریزی شده بین المللی 655، در پرواز بر فراز تنگه هرمز به وسیله موشک شلیک شده از ناو جنگی ایالات متحده آمریکا (وینسنس) منهدم گردیده است بر ضرورت تبیین حقایق سانحه توسط بازرسی بی طرفانه در منطقه خلیج [فارس] تأکید داشته و اظهارات خود را به شرح زیر اعلام نمود:

- 1- تأسف عميق خود را از ساقط ساختن هواپیمای غیرنظامی ایران به وسیله موشکی که از يك ناو جنگی آمریکا شلیک شده و تسلیت عمیق خود را به خاطر از دست رفتن غم انگیز جان انسانهای بی گناه ابراز می دارد.
 - 2- همدردی صمیمانه خود را به خانواده های قربانیان سانحه غم انگیز و دولت ها و کشورهای آنان اعلام می دارد.
 - 3- از تصمیم سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری در پاسخ به درخواست جمهوری اسلامی ایران مبنی بر ایجاد گروه تحقیق برای بررسی تمام حقایق موجود همچنین از اعلام ایالات متحده آمریکا و جمهوری اسلامی ایران مبنی بر تصمیمشان برای همکاری با بررسی سازمان هواپیمایی کشوری استقبال می کند.
 - 4- از تمامی اعضای کنوانسیون 1944 شیکاگو، درخواست می کند که در همه شرایط، مقررات و رویه های سلامت هوانوردی کشوری به ویژه ضامم آن کنوانسیون به منظور جلوگیری از چنین پیشامدهایی را دقیقاً مراعات نمایند.
 - 5- لزوم اجرای فوری و کامل قطعنامه 598(1987)، شورا را به عنوان تنها مبنای حل جامع، عادلانه، شرافتمندانه و پایدار، منازعه میان ایران و عراق ابراز و پشتیبانی خود را از دبیر کل برای اجرای این قطعنامه اعلام و خود را ملتزم به همکاری با دبیر کل برای تسریع در اجرای طرح اجرایی او می نماید.
- جمهوری اسلامی ایران علاوه بر شورای امنیت و شورای ایکنو، شکایت خود را در دیوان بین المللی دادگستری لاهه نیز مطرح کرد. عنصر تخصصی سازمان ملل متحد یعنی ایکنو (سازمان هواپیمایی کشوری بین المللی) نیز از مسائل سیاسی به دور نمانده و به جای بررسی فنی و ارائه طریق به شورای امنیت به ابراز تأسف و تسلیت به بازماندگان سانحه پرداخت.